

DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA BISERICII MOLDOVENEȘTI ÎN COLECȚII PARTICULARE STRĂINE

Valentin CONSTANTINOV¹

Cuvinte cheie: documente, proprietăți, mănăstirile Dragomirna, Sfântul Sava, Bistrița, Galata, Dobrușa, Sfântul Mormânt din Ierusalim

Keywords: documents, properties, the monasteries of Dragomirna, Saint Sava, Bistrița, Galata, Dobrușa, the Holy Sepulcher in Jerusalem

În ultima vreme spre atenția cercetătorilor au apărut mai multe documente inedite privitoare la istoria bisericii Țării Moldovei. Acestea deseori se conțin în colecții private străine. În cele ce urmează, prezentăm o serie de acte cu privire la istoria bisericească și cuprind spectrul cronologic între 1636 și 1820.

Primul document se referă la o danie către mănăstirea Dragomirna, ctitorită de mitropolitul Moldovei, Anastasie Crimca, mare cărturar și miniaturist din primele decenii ale secolului al XVII-lea². În timpul lui Miron Barnovschi³, domnul Moldovei i-a făcut danie mănăstirii Dragomirna satul Necșani, care, până atunci, a făcut parte din ocolul târgului Botoșanilor (**Fig. 1**). De altfel, despre contribuția lui Miron Barnovschi la definitivarea mănăstirii Dragomirna amintea și Miron Costin în letopisețul său: „...și Dragomirna au firșit iară el, urdiză de Crimca mitropolitul, aproape de orașul Sucevei”⁴.

Din acest document mai rezultă și faptul că opera de danie a satelor din ocoalele domnești, care a fost inițiată în timpul lui Petru Șchiopul⁵, a continuat în domniile ulterioare inclusiv în timpul domniei lui Miron Barnovschi.

Documentul în cauză era cunoscut până acum datorită unor rezumate și mențiuni, în care se precizează că reprezintă o „copie de pi ispisocul sîrbăscu a domnului Vasili

¹ Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova, CHIȘINĂU.

² Ștefan S. Gorovei, *Anastasie Crimca. Noi contribuții*, în *MMS*, LV (1979), nr. 1-2, p. 144-159; G. Popescu-Vilcea, *Anastasie Crimca*, București, Editura Meridiane, 1972; Idem, *Școala miniaturistică de la Dragomirna*, în *BOR*, LXXXVI (1968), nr. 3-5, p. 455-468; nr. 7-8, p. 959-972; nr. 9-10, p. 1186-1211; nr. 11-12, p. 1343-1359; LXXXVII (1969), nr. 1-2, p. 197-209. Despre mănăstirea Dragomirna vezi și: Ștefan S. Gorovei: *Mănăstirea Dragomirna*, București, 2006.

³ Despre domnia lui vezi: Aurel H. Golimaș, *Un domnitor – O epocă. Vremea lui Miron Barnovschi voievod al Moldovei*, București, Editura Sport-turism, 1980; Dariusz Milewski, *Moldavia między Polską a Turcją. Gospodar Miron Barnowski i jego polityka (1626-1629)*, Wyd. Napoleon V, Oświęcim, 2014.

⁴ Miron Costin, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. Tatiana Celac, Chișinău, 2006, p. 172.

⁵ Cătălina Chelcu, *Petru Șchiopu inițiator al procesului desființării ocoalelor domnești în Moldova*, în *AIX*, XXXVII (2000), p. 69-79.

v(oievod)”. A fost publicat în aceste forme în colecția națională de izvoare *Documenta Romaniae Historica*, Seria A. Moldova⁶.

Al doilea document are ca vâleat 7262, adică durata cuprinsă între 1 septembrie 1753 și 31 august 1754 (**Fig. 2**). Data exactă nu poate fi stabilită din cauza faptului că documentul este deteriorat. Prin acest act, ni se arată că egumenul Agapie al mănăstirii Sfântul Sava⁷ a primit venitul pe moșia Vetrișoia din ținutul Fălciului. Satul era situat în valea Prutului, la sud de Huși. Țăranii erau obligați să lucreze boierescul 12 zile, 6 vara și 6 iarna, iar cine nu dorea să execute aceste munci, putea plăti 20 de parale de casă.

Al treilea document se referă la moșia Călinești, fostă stăpânire a mănăstirii Bistrița, pentru care ispravnicii ținutului Roman au primit poruncă domnească să-i stabilească hotarele (**Fig. 3-4**).

Războaiele ruso-austro-otomane au produs o mare încurcătură în administrarea moșiilor din Principate. Țara Moldovei nu a făcut excepție. Izbucnirea războiului a îngreunat buna guvernare a țării, iar numeroase procedee administrative nu s-au mai putut finaliza. În temeiul acestei situații, Hrisant, arhimandritul și egumenul de la Galata, s-a plâns Divanului Moldovei, la 31 iulie 1789, despre faptul că mănăstirea are două moșii „peste Prut”, Foleștii și Meleti, care fuseseră hotărnicite de Ioniță Ursoianu, logofăt al 3-lea. La 31 iulie 1789 boierii Divanului Moldovei au poruncit ispravnicilor ținutului Iași să hotărască moșiile amintite. Dar, deși au fost efectuate cercetări și măsurători „dar sfârșit cu punere de pietri nu s-au făcut”, pentru care și venitul moșiilor nu poate fi stabilit cu exactitate⁸.

În următorul document, se prezintă o poruncă a lui Constantin Alexandru Ipsilanti către ispravnicii de Soroca (**Fig. 5**). Călugării de la schitul Dobrușa s-au plâns domnului că sunt asupriți de răzeșii din satul Răcești. Domnul poruncește ispravnicilor să stabilească dijma pentru un loc de moșie și să le dea tot venitul călugărilor de la Dobrușa. În document se precizează că se dăduse o hotărâre în această privință și cu un an în urmă, dar că nu a fost pusă în practică⁹.

Al șaselea document pe care îl publicăm, se referă la o poruncă a lui Constantin Ipsilanti domn al Țării Moldovei trimisă lui Costachi Canta în chestiunea hotarelor moșiei Lucăcenii a mănăstirii Bistrița. Anterior, Zaharia, egumenul mănăstirii, a afirmat că aceste granițe ale moșiei au fost împresurate¹⁰.

⁶ DRH, A, Moldova, XXIII, p. 533, nr. 472.

⁷ Mănăstirea Sfântul Sava din Iași a fost ridicată de Petru Șchiopul și refăcută din temelii de Ianache Caragea mare postelnic în 1625. Despre mănăstirea Sf. Sava din Iași, vezi: Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 471-472.

⁸ Vezi doc. nr. 4 din Anexă.

⁹ Vezi doc. nr. 5 din Anexă.

¹⁰ Vezi doc. nr. 6 din Anexă.

Ultimul document, din păcate deteriorat, este emis de Mihai Suțu care întărește Sfântului Mormânt de la Ierusalim mai multe danii ale domnilor precedenți pentru mănăstirile închinatе acolo¹¹.

Toate aceste documente prezintă interes pentru stabilirea evoluției proprietății ecleziastice în Țara Moldovei de-a lungul timpului.

DOCUMENTS REGARDING THE HISTORY OF THE MOLDAVIAN CHURCH IN FOREIGN PRIVATE COLLECTIONS

(Abstract)

Lately, several documents regarding the history of the Church of the Moldavian Principality have been discovered in foreign collections. As is the case with any other discovery, the emergence of sources related to our past is of great importance, especially since they provide highly valuable information about the history of the Church. The chronological span ranges from 1636 to 1820. Below, we present these documents with brief comments on the information they contain.

ANEXE

1

1636 august 4

Vasile Lupu, domnul Țării Moldovei, întărește mănăstirii Dragomirna satul Necșani, fost în ocolul Botoșanilor, făcut danie de Miron Barnovschi.

Їѡ Василіе ввевѡда, Б(о)жію м(и)л(о)стію, г(о)сп(о)даръ Зѣмли Мѡлдавскон. Сѡже г(о)сп(о)дстѡ ми дадохѡм, и потѡрѣдихѡм, и поновихѡм молевникѡм н(а)шим калѡрерѡм ѡт с(ѡ)тѡл мѡнастир називаемѡл Драгомирна, идеже ест Храм Сошестѡїѡ С(ѡ)т(о)гѡ Д(ѡ)ха, ѡт исписок за дааніе и за милованіе ѡт Мирѡн Барновски ввевѡда, едно село на имѣ Некшанїи, что тоѡ село вѣше прав за ѡкол прислѡшно къ трѣга н(а)шего Ботѡшанѡм. И помиловѡл с(ѡ)тѡл мѡнастир Мирѡн Барновски ввевѡда.

Такождере и г(о)сп(о)дстѡ ми сѡмилостивих сѣ и дадохѡм и помиловадохѡм, и потѡрѣдохѡм с(ѡ)тѡн мѡнастир Драгомирни тоѡ прѣд реченноѡ село Некшѣни сѡ вес прихѡд и сѡ вес хѡтар, како да ест с(ѡ)тѣи мѡнастир праваѡ ѡтн(и)на, и дааніе, и м(и)л(о)ваніе и сѡрик и потѡрѣженіе сѡ вѣсам дѡхѡдом непорѣшенно николиже на вѣки.

¹¹ Vezi doc. nr. 7 din Anexă.

И ИИ ДА СѢ НЕ ЗМИШАЕТ.
† ГАМ Г(О)СП(О)Д(И)НЪ ВЕЛАА.
V ІІс л(Ѣ)Т(О) *ЗРМА АВ(ГЪСТА) А.
Гаврилаш вел логѡѡет (m.p.)

Io Vasilie voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei. Iată domnia mea am dat, și am întărit și am înnoit rugătorilor noștri călugări de la sfânta mănăstire numită Dragomirna, unde este Hramul Coborării Sfântului Duh, din ispisoc de danie și de miluire de la Miron Barnovschi voievod, un sat pe nume Necșani, care acel sat a fost ascultător de ocolul târgului nostru Botoșani. Și a miluit Miron Barnovschi voievod sfânta mănăstire.

De asemenea, și domnia mea ne-am milostivit și am dat, și am miluit, și am întărit sfintei mănăstiri Dragomirna acel mai sus numit sat Necșani cu tot venitul și cu tot hotarul, ca să-i fie sfintei mănăstiri dreaptă ocină, și danie, și miluire și uric și întărire cu tot venitul, neclintit niciodată în veci.

Și altul să nu amestece.

Însuși domnul au poruncit.

În Iași, anul 7144 (1636) august 4.

Gavrilaș vel logofăt m.p.

2

7262 (1753 septembrie 1 – 1754 august 31)

Matei Ghica voievod, domn al Țării Moldovei întărește egumenului Agapie al mănăstirii Sfântul Sava stăpânirea moșiei Vertișoara din ținutul Fălciului, prestarea boierescului 12 zile pe an de către țărani, iar cine nu ar dori să lucreze să dea 20 de parale de casă și luarea dijei din toate bunurile care ar fi acolo.

† Иѡ МАТЕН ГИКА ВОЕВОД, БОЖІЮ МИЛОСТІЮ, ГОСПОДАРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ. Dat-am carte domnii mele rugătorului nostru lui ieromonah Agapie igumenul de la sfânta mănăstire Sventâi Sava și pre cine va rând<ui dumisale>¹ la moșie sfintii mănăstiri ce să cheamă Vetrișo<ai a la ținutul Făl>ciului să fie volnec cu carte domnii mele a st<ăpâni ...>¹ cu tot venitul ei și cu toată slujba oamenilor ce ...¹ pre moșie mănăstirii după hotărârea ce s-au făcut de obște pentru toate mănăstirile, adecă orice oameni ar șide cu casă să fie datori a lucra mănăstirii lucrul de boierescu 12 dzile pre an, 6 dzile de vară și 6 dzile de iarnă, ori la ce lucru i-ar pune pristavul egumenului. Oricăroa nu le va da mână să lucredze să de bani pentru lucru câte doaozdăci de parale de casă și să le ia și dejma din toate sămănăturile ce-ar ave și din prisăci cu stupi și din fânaș, și din bălți cu pește și dintr-alte din toate pe obicei. Și de s-ari arăta vreunii neurmători cărții domnii mele, dumneata isprav al ținutului să le faci zaptu supuinđu-i să urmeze și împlinind obiceiul mănăstirii într-altu chip să nu fie.

7262 (1753 septembrie 1 – 1754 august 31).

Procit vel vist(ernic).

¹ Rupt.

3

1783 august 7

Alexandru Constantin Mavrocordat domnul Țării Moldovei poruncește lui Leon episcopul de Roman, lui Athanasache Ramadan și Lihalachi Luca, ispravnici de Roman, să stabilească hotarele satului Călinești a lui Manolachi Hrisoverghi pe care a făcut-o schimb cu patriarhul. Mai înainte satul Călinești a fost stăpânit de mănăstirea Bistrița.

Иѡ АЛЕѢАНДРЪ КОСТАДИНЪ ВОЕВОДЪ, БОЖІЮ МИЛОСТІЮ, ГОСПОДАРЪ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОИ.

Iubitoriule de Dumnezeu și rugătoriuл nostru svinția ta, chir Leon episcop al Sventii episcopii Romanului, cinstiți și credincioși boiarii domniei mele dum(itale) Athanasache Ramadanu biv vel spat(ar) i Mihalachi Luca biv vel stol(nic) ispravnici de ținutul Romanului sănătate. Se face știre svinții tale și dumilorvoastre ispravnici că domnii mele ne-au arătat cinstit și credincios boiariul nostru, dumnealui Manolachi Hrisoverghi biv vel ban precum moșia Călineștii ot ținutul Romanului, ce o are dumnealui luată cu schimbu de la prefericitul patriarh, care moșie mai înainte până a nu o lua dumnealui s-au fost stăpânind de mănăstire(a) Bistrița. Acmu s-ar fi aflând împresurată de cătră unii alții din împregiurași și au cerut să i să îndrepteză acea împresurare și să i să hotărască moșia Călineștii. Pentru aceea dar iată, scriem sventiții tale și dumilorvoastre ispravnici să vă sculați, să mergeți la numita moșie Călineștii a dumisale banului Hrisoverghie, unde adunând față pe toți răzăși și alți împregiurași cu scrisoli ce vor fi având pe moșile lor și fiind față și dum(nea)lui banu s-au vechilul său cu scrisorile moșii Călineștii să faciți întâi cu amărunt cercetare scrisorilor ce vor fi la fieșticare parte. Apoi, după arătare scrisorilor și mărturisire oamenilor bătrâni, vrednici de credință, pe unde să vor dovedi drepte marginile moșii Călimăneștii, măsurându-o în stânjâni în lung pe amândoo marginile și de-a curmeziș pe la capite și piste mijloc să o stâlpiți cu pietri hotară împregiur. După care alegire și hotărâtură ce veți face să faciți dumisale banului și mărturie hotarnică în sămne. Întru care pre larg să arată atât sumile stânjinilor în lung și de-a curmeziș cum să arată mai sus. Și pietrele hotară pe la ce locuri s-au pus cât și cu ce moșii anumi să megieșește moșia Călimăneștii. Care mărturie, iscălindu-o svinția ta și dumilevoastre ispravnici cum și alții ce să vor tâmpla față la hotărât, să o dați banului Hrisoverghie ca după ce va aduce-o aice și să va cerceta de dum(nealui) vel logofăt, de va fi făcută cu dreptate și pe orânduială, să să întărească dumisale banului stăpânire și de la domniia mea. Iar de va naște pricină la hotărât dispre vreo parte atunci cu pietre să nu stâlpiți, ce cu mărturie svinții tale și a dumilorvoastre ispravnici și cu zi de soroc să vie la Divan.

Aceasta scriem.

1783 avgost 7.

<Pe verso>: 1783 avgost 7. Carte domnului Alexandru voievod cătră episcop de Roman și ispravnicii de acolo ca să cerceteză împresurare moșii Călimăneștii în ființa tuturor megieșilor.

Iubitoriului de Dumnăzău și rugătoriului nostru svenții sale chi Leon episcopu Romanului i cinstiți credincioși boiarii Athanasache Ramadanu biv vel spat(ar) i Mihalachi Luca biv vel stol(nic).

S-au trecut la condică.

4

1789 iulie 31

Boierii Divanului Moldovei poruncesc ispravnicilor de Iași să hotărască moșiile Folești și Meleti ale mănăstirii Galata.

De la boierii Divanului Moldovei cătră dumilor ispravnici de ținutul Iașii.

Sfinție sa, chir Hrisandu arhimandritul și egumenul mănăstirii de Gălata, au făcut jalobă cătră Divan pentru doao moșii ce are mănăstire peste Prut, anume Foleștii și Meleti, carele într-acești trecuți ani, rânduiți fiind Ioniță Ursoianul al 3-lea logofăt să le hotărască, le-ar fi făcut cercetare și măsurătură, dar sfârșit cu punere de pietri nu s-au făcut. Și au arătat acum, cum cu călcare și împresurare ce să faci moșiilor acestora despre megieși, să păgubești de vinitul lor. Drept aceea dumilevoastre luând carte aceasta, să rânduiți pre unul din mazili ca să margă acolo, la moșiile aceste, și toată dijma ci să va faci după măsurările moșiilor ce s-au făcut de cătră numitul Ioniță al 3-lea logofăt, toată dijma aceea ca să să strângă la un loc și să ste păzită la mâna cui veți socoti, pără când cercetându-să pricina aceasta prin giudecata Divanului să va da hotărâre după cum să va găsi cu dreptate. Și atunce să va da hotărâre și pentru dijmă.

Iordache logofăt.

<3 semnături ilizibile>

1789 iulie 31.

<Pe verso>: De la boierii Divanului Moldovei cătră dumilor ispravnici de ținutul Ieșii.

Mănăstirea Galata.

Очищено ...

<Însemnare în limba greacă>.

Constantin Alexandru Ipsilanti poruncește ispravnicilor de Soroca să rezolve plângerea călugărilor de la schitul Dobrușa, care sunt nedreptățiți de răzeșii din satul Răcești care se hotărăsc cu moșia schitului Dobrușa.

Io Constandin Alexandru Ipsilanti voievoda, cu mila lui Dumnezeu domnu Țării Moldaviei.

Cinstiți credincioși boierii domnii meli, dumilorvoastri ispravnici de ținutul Sorocii, sănătate. Iată, vi se trimeti jaloba ce-au dat domnii meli călugării de la schit Dobrușa di la acel ținut din care pre larg veți înțălegi celi ce fac. Deci, prin dejma aceea ci o cer di la răzășii din moșie Răceștii, ce au fost strânsă de pi locul cu pricina ce era între hotarul moșii Dobrușa pe cari este și schitul, și între moșie Răceștii răzășască, după hotărătura dumilui spatar Manolachi Donici, ca să ste păzită la un loc pără să va da sfârșit pricinii. Și fiindcă di la giudicata ce-au avut jăluitarii călugării cu răzășii din moșie Răceștii pre pricina acei bucați de loc aice, la Divan, în anul trecut s-au dat sfârșit rămâind supt stăpânire schitului cum pre larg veți înțălegi din carte de giudecată ce s-au dat schitului, cari esti din anul trecut 1798 dechemvrie 12, pre cari s-au și scris carte domnească cătră ispravnicii ci era la aceea vremi ca să facă împliniri acei dijme de la răzăși.

Și acum arată că nici o împlinire nu s-au făcut. Deci poroncim dumilorvoastre să cercetați câtă dijmă au fost pe locul acel cu pricină și de cătră cini s-au luat și să faciți împliniri schitului, urmând întocma după hotărâre giudecății, ca să nu mai jăluiască.

1799 octomvrie 5.

Constantin Ipsilanti domnul Țării Moldovei poruncește lui Costachi Canta spătar și Ioniță Sturza spătar, ispravnici de Bacău, să stabilească hotarele moșiei Lucăceștii a mănăstirii Bistrița, despre care egumenul mănăstirii, Zaharia, a spus că sunt impresurate.

Io Constandin Ipsilanti voievod, cu mila lui Dumnezeu, domnu Țării Moldaviei

Cinstit credincioși boierii domnii meli, dumilorvoastri, ispravnici de ținutul Bacăului, sănătate. După jaloba ce-au dat cuvioșie sa Zaharie, egumenul de Bistrița, cu arătare că moșie Lucăceștii, ce ari numita mănăstiri la ținutul Bacăului, s-ar fi impresurând de cătră megieși. Cu carte domnii meli i s-au rânduit hotarnici carii mergând și făcând cercetari la fața locului în ce chip au găsit a fi cu cali au dat mărturie și hartă la mâna egumenului. După cari, nemulțămiiții arătându-să lăcuitarii răzăși ce să megieșăscu cu numita moșie Lucăceștii au venit la Divan și înfătoșându-să la sfânta mitropolie cu egumenul după ce s-au văzut harta și mărturie numiților hotarnici s-au cunoscut că au urmat după sămnile ce să cuprind într-un ispisoc vechi ce ari mănăstire din 6950 (1442)

februarie 16 de la domnul Ilieș și frate-său, Ștefan voivod. Împotriva cării ispisoc nici megieșilor din trei sate Moinești, i Podurile și Prohozăștii și alții nu mai rămâne cuvânt de a mai pricinui ci din toate părțile s-au mulțămii și ei a să urma după cercetare ce s-au făcut de cătră numiții hotarnici, fără numai la capătul Lucăceștilor dispre Moinești răzășii de Moinești s-au arătat nemulțămii. Și cât pentru pricina de la capătul Lucăceștilor ce s-au arătat răzășii din Moinești nemulțămii s-au scris carte domnii meli cătră dumilevoastre Costachi Canta și cătră dumilui Ioniță Sturza cu hotărări în ce chip să urmați, dar fiind că acum numitul egumen prin jaloba ce au dat cătră domnie me ...¹

<Verso>: Cinstiți credincioși boierii domnii meli, dumilorvoastre ispravnici de ținutul Bacăului, cu sănădate.

Zaharie egumen mănăstirii Bistrița.

1801 iunie 25. Carte domnului Alexandru Ipsilanti voievod și cătri ispravnicii de Bacău ca împreună cu rânduții boieri să-i îndatorească pe răzeși a veni la cercetare ci di iznoavă are a să mai face moșiei Lucăceștii.

S-au trecut.

Procit vel logofăt.

¹Rupt.

Mihai Suțu întărește Sfântului Mormânt de la Ierusalim mai multe danii ale domnilor precedenți pentru mănăstirile închinat acolo

Facim știre cu acest hrisov al domniei mele tuturor <cui să cade a ști> că dând jalobă cătră domnie me exarhul mănăstirilor de aice, din Moldova, ce sânt închinat la Sfântul și dătătoriu de viață mormânt de la Ierusalim, ne-au arătat hrisoavele de miluire cele de la luminații domni de mai nainte ...¹ mănăstirile ce să numesc, Gălata, adecă Barnovschi, Sfetii Sava, Sfântul Ioan Novi a mănăstirii Nicoriță, Cetățuia cu mitohul său Hlincea, Bârnova ...¹, Tazlău, Cașinul, Soveja, schitul Frumoasa ot Ba...¹ și Sfeti Gheorghii din Gălați făcând rugăminte ca să să ...¹ și prin hrisovul domnii mele. Deci, după arătare ce ne-au făcut văzându-să de cătră domnia mea și de cătră domnul de dinaintea noastră Scarlat Calimachi vodă întăritor miluirii ...¹ ce au văzut am socotit și cu cale am găsit de a li să în și de cătră ...¹ cuprinderea miluirii. Pentru aceea iar acest al nostru domnesc hrisov asămine hotărâm întâi la slujbile rusumaturi a visteriei toate mănăstirile cu mitohul și ...¹ de mai sus arătate să scutească toți stupii i sfinii ci vor ave desătină și toate oile ce vor ave de goștină ...¹ și din tot vinul ce vor face di drepte viile mănăstirilor de vădrărit nimăruia nici un ban să nu de, nici să supere de cătră (dregătorii...¹) cu vreo cerire de plată ferindu-să însă de anumi niscaiva bucate străine pe numele lor ...¹ aflându-se un ...¹ vicleșug ca acesta atunce pe bucatele ce vor ave mănăstirile vor plăti îndoit după hotărârea ponturilor.

Deosăbit să aibă a scuti mănăstirile și acești oameni streini pentru slujba lor, adică mănăstirea Galata doîzăci liudi, mănăstirea Cetățuia ...¹ Hlince ...¹ liudi, mănăstirea Sfeti Sava doîdzăci liudi, mănăstirea Bârnova cinci liudi, mînăstirea Barnovschi doisprizăci, însă trii vieri, doi prisăcari, doi văcari, doi ciobani, unul morar, doi herghelegii, și mănăstirea Bistrița zăci liudi, care oameni să fie din oamenii streini aduși de piste hotar, adeveriți prin mărturie dregătorilor că nici odinioară nu au avut vreun amestec de bir cu lăcuiorii țării aceștie, care mărturie cercetându-să și de cătră visterie să rămâi oamenii ...¹ și apărați de birul visteriei și de toate alte dări și havaleli ce vor fi asupra lăcuiitorilor țării spre a fi numai pentru slujba mănăstirilor, iar pe lângă aceste și sfântul mormânt de la Ierusalim a Domnului Isus Hristos, cari este maica tuturor sfintelor creștinești bisărici să aibă a lua pi tot anul câte cincisprizăci mii ocă sare din ocna g(o)s(po)d. Așijderea și sfințele mănăstiri de mai sus arătat să aibă a lua doisprezăci mănăstiri mari ce sânt câte una mie doai sute ocă sare pi an și schiturile ...¹ să ia câte una sută ocă sare pe an din ocna gospod. Însă sarea ce este să să de la Sfântul Mormânt să să de de la ocnă la mâna exarhului mănăstirilor carele să poarte de grijă a o triimite la Sfântul Gheorghe din Gălați, pentru ca de acolo igumenul încercându-o în corabie să o triimită la Țarigrad la mitohul Sfântului Mormânt ne...¹ și fără sminteală.

Drept aceea, poruncim domnie mea dumilorvoastre dregători și slujbașilor goștinari, desătnci și vădrari precum și voi cămărași de ocnă și tuturor altor zapcii să aveți a urma itocma precum mai sus să hotărăște și darea sării să se urmezi nestrămutat pe tot anul dându-să când vor fi ocnile în vânzare de cătră cumpărători afară de suma cumpărăturii, iar când în credință din socoteala domneștii cămări spre a nu rămâne lipsite mănăstirile de această miluire. Poftim luminații domni, frații noștri carii ...¹ țării aceștie în urma noastră să nu strămute această miluire ...¹ pentru a domniilor sale pururea fericire.

În orașul Ieșii într-acea dintâi domnia noastră la Moldavia

La let 1820 fevr(uarie) 7.

Io Mihai Suțu voievoda.

¹Rupt.

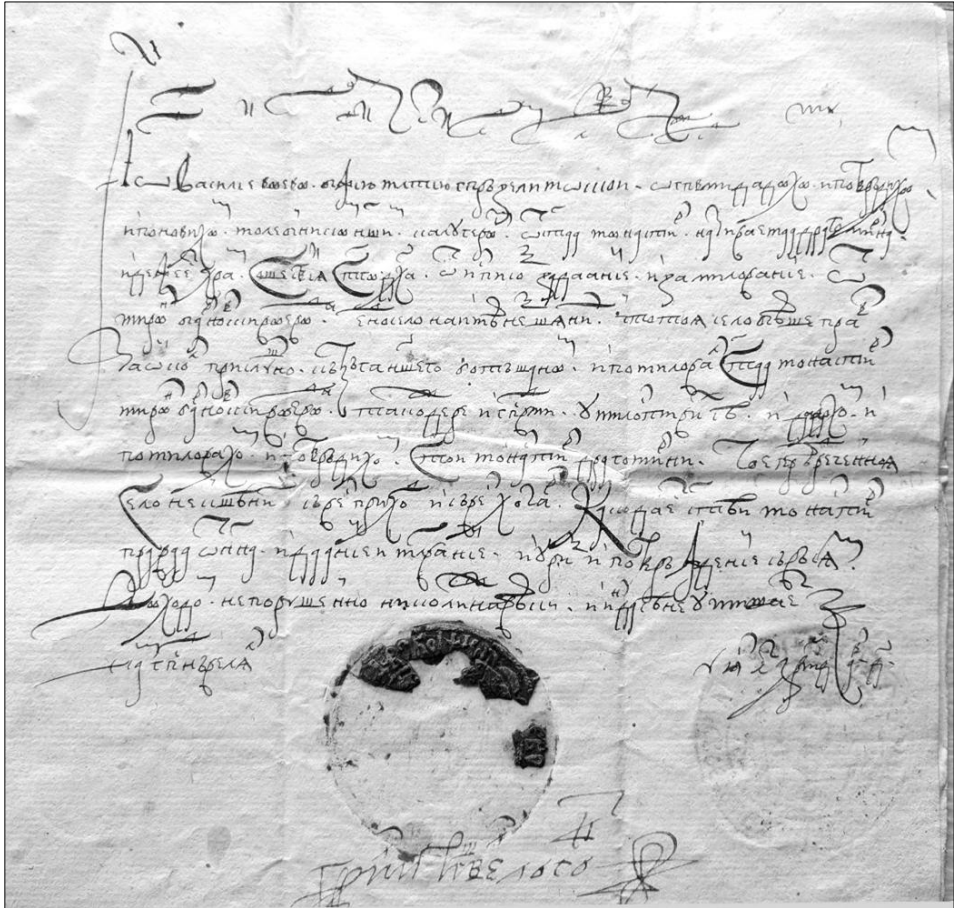

Fig. 1. Document nr. 1 – 1636 august 4.

Handwritten document in Cyrillic script, likely a historical record or official document from 1783. The text is dense and includes various names and titles, such as "Свѣдѣніе" (Evidence) and "Секретарь" (Secretary). The document is dated August 7, 1783.

Fig. 3. Documental nr. 2 – 1783 august 7.

1799
11
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Fig. 5. Documentul nr. 5 - 1799 octombrie 5.